

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

http://www.vlada.si/

Predsednik Državnega zbora

EVA: 2015-2611-0045
Številka: 00711-5/2015/10
Datum: 1. 7. 2015

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto: 01-07-2015	
Šifra: 415-05/15-311	
Povezava:	
EPA: 635-VII	EU:
Sign. zn.:	
Kratika:	

Vlada Republike Slovenije je na 52. dopisni seji dne 1. 7. 2015 določila besedilo:

– Predloga zakona o pogojih za izvedbo ukrepa odpusta dolgov – nujni postopek,

ki vam ga pošiljam v obravnavo in sprejem na podlagi 143. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10 in 80/13).

Vlada Republike Slovenije predlaga Državnemu zboru, da predlog zakona obravnava po nujnem postopku, da se preprečijo težko popravljive posledice za delovanje države, ker sicer izvedba ukrepa odpusta dolgov ne bi bila možna oziroma ga ne bi bilo mogoče učinkovito izvesti, ukrep pa je treba začeti izvajati čimprej oziroma najkasneje z avgustom. Če ukrepa ne bi bilo mogoče izvesti oziroma če bi bil le ta zaradi kasnejšega sprejetja predloga zakona izveden kasneje, bi lahko nastale težko popravljive posledice, predvsem za državljane in državljanke, ki so v zelo težkem materialnem in socialnem položaju, kot tudi za davčne zavezanke. Zakon je tako treba sprejeti po nujnem postopku, saj je treba olajšati oziroma razbremeniti socialno najbolj ogrožene do jeseni, in sicer zaradi novih stroškov, ki nastanejo v jesenskih mesecih, predvsem z novim šolskim letom, ki staršem nalagajo nove velike obremenitve, jesenski čas pa je povezan tudi s stroški nove kurilne sezone. Zato je treba izvesti odpuste, ki se bodo izvajali na podlagi tega zakona, pred nastankom novih jesenskih stroškov in na tak način razbremeniti posameznike in gospodinjstva, in omogočiti tudi davčnim zavezancem vse pogoje za učinkovite odpuste dolgov. Obenem se lahko na ta način izognemo vlogam za izredne denarne socialne pomoči in drugim izdatkom proračuna iz naslova uveljavljanja pravic iz javnih sredstev

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 45. člena Poslovnika Vlade Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 43/01, 23/02 – popr., 54/03, 103/03, 114/04, 26/06, 21/07, 32/10, 73/10, 95/11, 64/12 in 10/14) in 235. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10 in 80/13) določila, da bodo kot njeni predstavniki pri delu Državnega zbora in njegovih delovnih teles sodelovali:

- dr. Anja, Kopač Mrak, ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- mag. Mateja Vraničar, državna sekretarka, Ministrstvo za finance
- Martina Vuk, državna sekretarka, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Peter Pogačar, državni sekretar, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Urška Golob, podsekretarka, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Mag. Jaka Slokan
namestnik generalnega sekretarja

Priloga: 1

PREDLOG
EVA: 2015-2611-0045

ZAKON **O POGOJIH ZA IZVEDBO UKREPA ODPUSTA DOLGOV**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

V Sloveniji se zaradi dalj časa trajajoče ekonomske krize in navkljub pomoči države preko socialnih transferjev srečujemo s povečanjem števila družin in posameznikov, ki živijo v slabih socialnih razmerah. Kljub zavestni odločitvi nosilcev političnega odločanja, da se zaščiti socialno najbolj ranljiv del populacije (tiste z najnižjimi dohodki ali brez dohodkov in najbolj prikrajšane), so se razmere za določene skupine prebivalstva močno poslabšale. Učinki krize so izčrpali ljudi in v veliki meri zmanjšali njihov potencial vrnitve na trg dela in aktivno reševanje njihovih slabih življenjskih pogojev.

Učinkovitost sistema socialnih transferjev z vidika zmanjševanja tveganja revščine je v Sloveniji primerjalno gledano relativno visoka. Podatki kažejo, da se je vpliv socialnih transferjev v letu 2013 zmanjšal (za 3,7 odstotne točke), še vedno pa obstaja bistveno nad povprečjem za države EU.

Če v dohodek ne bi šteli socialnih transferjev (družinskih in socialnih prejemkov), bi stopnja tveganja revščine znašala 25,3 %, če bi od dohodka odšteli še pokojnine, bi se še dodatno zvišala, in sicer na 42,3 %. Stopnja tveganja revščine pred socialnimi transferji se je glede na leto prej zvišala za 0,1 odstotne točke; to ob višji stopnji tveganja revščine pomeni, da je bil vpliv socialnih transferjev na zniževanje stopnje tveganja revščine manjši kot v prejšnjem letu.

Preglednica 1: Stopnja tveganja revščine, stopnja dolgotrajnega tveganja revščine, stopnja resne materialne prikrajšanosti, stopnja zelo nizke delovne intenzivnosti, stopnja tveganja socialne izključenosti in število oseb, ki tvegajo socialno izključenost - za Slovenijo (2008-2013) in EU (2011-2012)

	Slovenija						EU28	
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2011	2012
Stopnja tveganja revščine (%)	12,3	11,3	12,7	13,6	13,5	14,5	16,9	17,0
Stopnja tveganja revščine pred socialnimi transferji - pokojnine niso del transferjev (%)	23,0	22,0	24,2	24,2	25,2	25,3	26,3	26,0
Vpliv socialnih transferjev na zmanjševanje revščine (pokojnine niso del transferjev) (%)	46,5	48,6	47,5	43,8	46,4	42,7	35,7	34,4
Stopnja dolgotrajnega tveganja revščine	7,7	7,0	6,9	7,5	6,1	7,5	9,6	10,2
Stopnja resne materialne prikrajšanosti (%)	6,7	6,1	5,9	6,1	6,6	6,7	8,9	9,9
Stopnja zelo nizke delovne intenzivnosti (%)	6,7	5,6	7,0	7,6	7,5	8,0	10,4	10,5
Stopnja tveganja socialne izključenosti (%)	18,5	17,1	18,3	19,3	19,6	20,4	24,3	24,8
Število oseb, ki tvegajo socialno izključenost v 1000	361	339	366	386	393	410	121.542	124.488

Preglednica 2: Mesečno število prejemnikov in upravičencev do redne DSP – za obdobje ter višina sredstev

Na dan	Število prejemnikov ¹	Število upravičencev ²	Število odraslih uprav.	Število otrok upravičencev	Višina sredstev	Povpr. znesek
1.7.2014	50.327	74.034	55.913	18.121	12.558.892,04	249,55
1.8. 2014	49.700	73.249	55.227	18.022	12.678.668,26	255,10

¹ Prejemniki DSP so hkrati vlagatelji vloge za DSP, ki jim je pravica odobrena za njih in njihove družinske člane (člane gospodinjstva)

² Upravičenci do DSP so prejemniki DSP (vlagatelji) in njihovi družinski člani, za katere vlagatelji uveljavljajo pravico (vse osebe s priznano pravico, vključno z otroki)

1.9.2014	49.300	73.151	54.914	18.237	12.817.485,24	259,99
1.10.2014	49.591	73.828	55.354	18.474	12.961.156,15	261,36
1.11.2014	51.480	76.286	57.454	18.832	13.402.022,59	260,33
1.12.2014	52.302	77.728	58.449	19.279	13.625.827,54	260,52
1.1.2015	52.697	78.632	58.975	19.657	13.815.296,60	262,16
1.2.2015	53.809	80.540	60.314	20.226	14.209.653,54	264,08
1.3.2015	54.286	81.312	60.925	20.387	14.350.442,73	264,35

Vir: ICSD2

Preglednica 3: Mesečno število prejemnikov in upravičencev do izredne DSP – za obdobje ter višina sredstev

Na dan	Število prejemnikov	Število upravičencev	Število odraslih upravičencev	Število otrok upravičencev	Višina sredstev	Povpr. znesek
1.7.2014	5.372	11.396	7.148	4.248	1.743.668,10	324,58
1.8.2014	4.776	9.915	6.067	3.848	1.425.788,28	298,53
1.9.2014	4.268	8.623	5.393	3.230	1.275.585,05	298,87
1.10.2014	5.991	11.597	7.668	3.929	1.801.417,43	300,69
1.11.2014	6.026	11.553	7.690	3.863	1.792.557,21	297,47
1.12.2014	6.538	12.662	8.368	4.294	1.916.299,96	293,10
1.1.2015	5.915	11.231	7.489	3.742	1.827.606,18	308,98
1.2.2015	7.899	15.076	9.980	5.096	2.410.157,39	305,12
1.3.2015	6.591	12.586	8.408	4.178	1.944.929,91	295,09

Vir: ICSD2

Trend porasta števila upravičencev do denarne socialne pomoči, ki je izrazit v zadnjih dveh letih, je mogoče pripisati posledicam dalj časa trajajoče globoke krize, v kateri je močno porastlo število dolgotrajno brezposelnih oseb, ki je marca 2015 predstavljal že 51,5% vseh brezposelnih oseb. Nadalje je večje število upravičencev do denarne socialne pomoči mogoče iskati tudi v spremembah zakonodaje socialnih transferjev, katere spremembe, izvedene v času krize, so bile izrazito usmerjene k reševanju/izboljšanju socialnega položaja najbolj ranljivih kategorij tako z višanjem sredstev, kot tudi posrednim širjenjem obsega upravičencev.

Pričakovati je, da se bo trend naraščanja upravičencev do denarnih socialnih pomoči zaustavil in znižal šele z bistvenim in trajnim povečanjem delovno aktivnih in zaposlovanja ter uvedbo učinkovitih ukrepov socialne aktivacije, ki bo osebe najbolj oddaljene od trga dela ponovno približala k le-temu. V Sloveniji v zadnjih mesecih beležimo pozitivne trende odliva brezposelnih oseb v zaposlovanje, tako je bil v odliv v zaposlovanje v letu 2014 v 13,7% višji primerjavi z letom 2013.

Zaradi znakov gospodarskega oživljanja, gospodarske rasti, zmanjševanja brezposelnosti in možnosti novih naložb, tudi na socialnem področju, ki jih prinaša nova finančna perspektiva, je treba državljanke in državljanom, ki so trenutno v najhujši materialni in socialni stiski, po vzoru nekaterih drugih evropskih držav pomagati in jim z nekaterimi ukrepi s hitrim učinkom omogočiti, da se ponovno postavijo na svoje noge in izstopijo iz začaranega kroga revščine in socialne izključenosti.

Predlagatelj zakona je prepričan, da je tem državljanom potrebno pomagati na način, da se jim odpiše dolgove, ki izvirajo iz stroškov gospodinjstva oziroma rednih življenjskih stroškov, pri čemer je treba zagotoviti pogoje, da pri tem ne bodo dodatno obremenjeni tako upniki, ki bodo dolgove odpisali, kot tudi dolžniki. Predlog zakona omogoča pogoje za učinkovit odpis dolga oziroma določa posebno davčno ureditev dohodkov, ki odstopa od sistemske ureditve, in posega v več predpisov, ki bi sicer onemogočili učinkovito izvedbo ukrepa odpisa dolga, ki se bo izvedel na podlagi sporazuma med predlagateljem zakona in upniki, ki imajo terjatve do državljanov, ki so se znašli v hudi materialni in socialni stiski. Predlog zakona med drugimi tako določa odstopanja od sistemske ureditve Zakona o dohodnini (Uradni list RS, št. št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14 in 23/15), Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Uradni list RS, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 110/09 – ZDavP-2B, 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14 in 23/15; v nadaljnjem besedilu: ZDDPO-2), Zakona o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 18/11, 78/11, 38/12, 83/12 in 86/14; v nadaljnjem besedilu: ZDDV-1) itd..

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

Namen oziroma cilj predloga zakona je zagotoviti pogoje za hitro ukrepanje in takojšnjo pomoč tistim družinam in posameznikom, ki nujno potrebujejo podporo in pomoč.

Predlog zakona temelji na načelu socialne pravičnosti, saj v skladu s ciljem zakona omogoča odpis dolgov z nujno določitvijo posebne davčne ureditve, državljanke in državljanom, ki so trenutno v najhujši materialni in socialni stiski, s čimer bi jim omogočili oziroma dali možnosti za nov začetek in aktivacijo.

Predlog zakona ureja posebno davčno obravnavo odpisov dolgov na podlagi sporazuma, ki ga sklene predlagatelj zakona in upniki, ki bodo prostovoljno pristopili k sporazumu, saj želi predlagatelj zakona zasledovati načelo prostovoljnosti in družbene odgovornosti, s čimer bodo lahko pravne osebe kot upniki prispevale k boljšemu stanju v družbi in pripomogle k reševanju družbenih problemov.

V predlogu zakona so določene okoliščine oziroma pogoji, za katere velja posebna davčna obravnavo, tako so jasno opredeljeni tudi dolžniki, in sicer so to prejemniki denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka, veteranskega dodatka, določeni prejemniki otroškega dodatka, kot tudi osebe, katerih dohodki in premoženje se upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja. Tako se s predlogom zakona zasleduje tudi načelo sorazmernosti.

Kot že navedeno, je poglobljena rešitev zakona določitev pravne podlage – posebne davčne ureditve – za izvedbo ukrepa odpisa dolga državljanke in državljanom.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

- ocena finančnih sredstev za državni proračun
- predvideno povečanje ali zmanjšanje prihodkov državnega proračuna
- ocena drugih javnih finančnih sredstev

Neposredne finančne posledice predloga zakona na državni proračun bodo zanemarljive. Glede na definicijo dolžnikov, katerih dolg se lahko odpiše, predlagatelj ocenjuje, da se iz naslova rešitve, po

kateri se od odpisanega dolga ne plača dohodnine, zaradi te oprostitve prihodki iz naslova dohodnine ne bodo znižali, saj gre za zavezance (dolžnike), katerih letni dohodki praviloma ne dosegajo višine splošne olajšave, povečane za dodatno splošno olajšavo in torej dohodnine pri letni odmeri niti ne plačajo. Gre torej za postopkovno poenostavitev, ker se oprostitev določi vnaprej in se ne ugotavlja na podlagi prijave vseh dohodkov dolžnika – zavezanca.

Tudi rešitvi, ki zadevata davčno obravnavo upnika z vidika davka od dohodkov pravnih oseb in davka na dodano vrednost, ne bosta imeli neposrednih finančnih posledic, saj že po veljavnih predpisih upnik lahko pod določenimi pogoji uveljavlja davčno priznan odhodek za odpis dolga po ZDDPO-2 oziroma lahko zniža davčno obveznosti po ZDDV-1. Prednost predlaganih rešitev v zakonu je v posebnem načinu priznavanja izpolnjevanja pogojev za upoštevanje davčne obravnave, ki je že tako ali tako predvidena v sistemski zakonodaji.

V delu zakona, ki se nanaša na odpis neplačane davčne obveznosti, bodo posledice za državni proračun zanemarljive. Obseg vseh davčnih dolgov, ki so vir prihodkov državnega proračuna na dan 31. 12. 2014 (gre za terjatve, ki so stare več kot 12 mesecev), in katerih dolžniki so fizične osebe, njihov posamični dolg pa ne presega 50 eurov, je cca. 221.000 eurov (izločen je dolg, ki izvira iz davkov, povezanih z opravljanjem dejavnosti). Takšnih davčnih zavezancev pa je cca 13.900. Glede na to, da vse fizične osebe, ki so dolžniki do državnega proračuna ne bodo upravičeni do odpisa dolga po tem zakonu, bo dejanski finančni učinek na državni proračun lahko še nižji.

Predlagani 6. člen predloga zakona, ki se nanaša na možnost, da država pristopi k odpisu dolga iz naslova drugih denarnih obveznosti (ne iz naslova neplačila javnih dajatev), dodatnih finančnih posledic za državni proračun ne bo prinesel, saj predlagana rešitev ne posega v veljavna pravila odpisa dolga in v veljavni skupni maksimalni možni obseg odpisa. Upoštevati je treba tudi, da gre za dolgove, katerega poplačilo je praktično nemogoče doseči.

Ker se predvideva, da bi k sporazumu o izvedbi odpusta dolgov lahko pristopile tudi občine, bi lahko iz naslova odpisa davčnega dolga do občinskih proračunov iz naslova javnofinančnih obveznosti nastal finančni učinek za občinske proračune tistih občin, ki bi k sporazumu pristopile. Učinek je odvisen od odločitev, ki jih bodo v zvezi z odpisom davčnega dolga sprejemali občinski sveti, zato ga vnaprej ni mogoče oceniti. Ob predpostavki, da občine odpišejo posamične dolgove fizičnih oseb do 50 eurov (pri čemer predlog zakona za občine sicer ne določa limita), celoten dolg fizičnih oseb (dolgovi do 50 eurov) do občinskih proračunov iz naslova javnofinančnih obveznosti na dan 31. 12. 2014 (gre za terjatve, ki so stare več kot 12 mesecev), znaša cca. 99.000 eurov. Če upoštevamo, da ne bodo vse občine pristopile k sporazumu, niti ne bodo vse fizične osebe mogle uporabiti možnosti odpisa, ker ne bodo izpolnjevale pogojev, ocenjujemo, da bo učinek minimalen.

Predlog zakona ne bo imel učinka na druga javnofinančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog zakona ne predvideva porabo proračunskih sredstev.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

- prikaz ureditve v pravnem redu EU

Predlog zakona ni predmet usklajevanj s pravnim redom EU.

- prikaz ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU

- prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

Ker ni enotne davčne zakonodaje na nivoju EU, je njeno urejanje prepuščeno posamezni državi članici, zato je težko primerjati posamezne rešitve na davčnem področju.

Hrvaška

Vlada Republike Hrvaške je januarja 2015 sprejela Odlok o sprejetju Predloga sporazuma o ukrepih za ublažitev finančnih težav določenega dela državljanov, ki so dolžniki v postopkih prisilnega zbiranja terjatev malih vrednosti v denarju in sklenila prostovoljni sporazum s telekomunikacijskimi družbami, velikimi mesti, bankami in javnimi podjetji.

Vlada Republike Hrvaške je za odpis dolgov dolžnikom postavila dva osnovna pogoja, in sicer, da mora dolжник imeti blokiran račun na dan 30. septembra 2014 za več kot 360 dni in da mora biti dolg evidentiran v evidenci Finančne agencije (FINA) na dan 30. septembra 2014 več kot 360 dni.

Vlada Republike Hrvaške je omogočila davčne olajšave za vse upnike, ki odpisu slabih posojil, tako Pravilnik o davku na dobiček kreditnim ustanovam omogoča, da jim na odpisani dolg ni potrebno plačati 20 % davka na dobiček. Banke pa same določijo merilo za odpis dolgov z naslova stanovanjskih posojil.

Grčija

Tudi Grčija je napovedala odpis dolgov najranjivejšim, in sicer naj bi dolgove odpisala več tisočim državljanom in podjetjem, obsegal pa naj bi plačilo davkov ali socialnih prispevkov. V Grčiji je dolg do države zaradi neplačanih davkov in socialnih prispevkov narasel na 76 milijard eurov. V okviru ukrepa bo Grčija dolžnikom omogočila do 50-odstoten odpis dolgov, do odpisa pa bodo upravičeni tisti, ki bodo vnaprej poravnali vsaj 200 eurov.

Madžarska

Madžarska je pomoč socialno ogroženim in njihovo razbremenitev uredila v treh zakone, ki so se nanašali predvsem na posojila, pri čemer se je prvi zakon nanaša na posojila in finančne (lizing) pogodbe v tujih valutah ter podobne pogodbe, izražene v forintih, razen za tiste vključene v posebne sheme in tiste, katerih stanovanja so bila kupljena s strani Državne družbe za upravljanje. Drugi zakon je določil obveznost bank k vrnitvi nekaj milijonov forintov jemalcem posojil v tujih valutah (forex) ali domači valuti (forint) za izgube, ki so nastale kot posledica enostranskega spreminjanja pogodb in valutnih nihanj. Z zadnjim, tretjim zakonom pa je vlada izpolnila svojo namero, da spremeni vsa posojila v tujih valutah v posojila izražena v domači valuti in da prepove vse devizne kredite.

Islandija

Islandska vlada je uvedla ukrepe na področju zadolženosti gospodinjstev, pri čemer so bili le-ti namenjeni zmanjšanju hipotekarnega dolga.

Gospodinjstva lahko uporabijo plačila, ki bi sicer bila namenjena v zasebni pokojninski sklad, za odplačilo svojih stanovanjskih hipotekarnih kreditov. Za ta plačila so deležni davčnih olajšav. Najvišja davčna olajšava je 500.000 ISK (3.000 eurov) na gospodinjstvo na leto v obdobju treh let. Država se odpove davku na prispevek zaposlenega za pokojninsko zavarovanje do 4 % (skupaj s prispevki delodajalca za pokojninsko zavarovanje v višini do 2 %), če se ta sredstva uporabijo za odplačilo stanovanjskih hipotekarnih kreditov.

Makedonija

Makedonija je v letu 2014 pripravila enkraten odpis dolga državljanom, vlada je za odpis neizterljivih dolgov sklenila sporazum s podjetji in bankami. Vsem, ki so pristopili k sporazumu, je Vlada kompenzirala 10 % od vrednosti odpisanih dolgov, tako da jih je v tem znesku oprostila plačila davka.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

Ker se za predlog zakona predlaga sprejem po nujnem zakonodajnem postopku, te vsebine v skladu s četrnim odstavkom 115. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10 in 80/13; v nadaljnjem besedilu: PoDZ-1) ni treba navesti.

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

Ker se za predlog zakona predlaga sprejem po nujnem zakonodajnem postopku, te vsebine v skladu s četrnim odstavkom 115. člena PoDZ-1 ni treba navesti.

8. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

Dr. Anja, Kopač Mrak, ministrica, MDDSZ
Mag. Mateja Vraničar, državna sekretarka, MF
Martina Vuk, državna sekretarka, MDDSZ
Peter Pogačar, državni sekretar, MDDSZ
Urška Golob, podsekretarka, MDDSZ

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen (vsebina zakona)

Ta zakon ureja davčno obravnavo dohodkov in transakcij pri posameznih davkih v zvezi s sporazumom o izvedbi odpusta dolgov, ki ga v letu 2015 sklene Vlada Republike Slovenije z upniki oziroma upnicami (v nadaljnjem besedilu: upniki), ter določa način oziroma postopke, na podlagi katerih v okviru sporazuma o izvedbi odpusta dolga država odpiše svoje terjatve.

2. člen (pojmi)

Po tem zakonu imajo naslednji pojmi naslednji pomen:

1. upniki so pravne oziroma fizične osebe, ki opravljajo dejavnost, ki v svojem knjigovodstvu izkazujejo terjatve do dolžnikov in so podpisniki sporazuma o izvedbi odpusta dolgov; upnik je tudi država ali občina;
2. dolžniki oziroma dolžnice (v nadaljnjem besedilu: dolžniki) so posamezniki oziroma posameznice, ki so kadarkoli v obdobju med 1. januarjem 2015 in 30. junijem 2015 prejemniki denarne socialne pomoči ali prejemniki varstvenega dodatka ali prejemniki veteranskega dodatka ali prejemniki otroškega dodatka iz 1. oziroma 2. dohodkovnega razreda ali prejemniki otroškega dodatka v 3. dohodkovnem razredu in hkrati prejemniki dodatka za nego otroka oziroma dodatka za veliko družino. Dolžnik po tem zakonu je tudi oseba, ki je navedena v odločbi o pravici do denarne socialne pomoči, varstvenega dodatka oziroma otroškega dodatka in se njeni dohodki in premoženje upoštevajo pri ugotavljanju materialnega položaja v skladu z zakonom, ki ureja uveljavljanje pravic iz javnih sredstev oziroma zakonom, ki ureja vojne veterane. Za dolžnika se šteje le oseba, ki izpolnjuje pogoje iz te točke, in je z upnikom sklenila dogovor o odpustu dolga oziroma je Finančna uprava Republike Slovenije njeni vlogi za odpis ugodila.
3. dolg je veljavna in izvršljiva denarna obveznost dolžnika do upnika in je na dan 31. decembra 2014 zapadla za več kot 12 mesecev, glede katere v trenutku sklenitve dogovora med upnikom in dolžnikom obstoji izvršilni naslov ali verodostojna listina ter glede katere je bil začet izvršilni postopek, vendar do sklenitve dogovora med upnikom in dolžnikom ni bil uspešno zaključen in ni verjetno, da se bo uspešno zaključil. Kot dolg po tem zakonu se šteje le dolg, glede katerega sta upnik in dolžnik sklenila dogovor o odpustu dolga do 31. oktobra 2015 oziroma dolg, glede katerega je dolžnik vlogo za odpis vložil do 31. oktobra 2015, če se dolg odpisuje zaradi zapadle neplačane davčne obveznosti. Kot dolg po tem zakonu se ne štejejo dolгови, ki izvirajo iz morebitnega opravljanja dejavnosti dolžnika.

3. člen (davčna obravnavo odpusta dolgov)

(1) Od dolga, ki ga upnik odpusti dolžniku na podlagi njunega dogovora, katerega sopodpisnik je upnik, se ne plača dohodnine.

(2) Za dolg, ki ga upnik odpusti dolžniku na podlagi njunega dogovora v skladu s sporazumom o izvedbi odpusta dolgov, katerega sopodpisnik je upnik, se šteje, da so izpolnjeni pogoji, da se v skladu z 21. členom Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Uradni list RS, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 110/09 – ZDavP-2B, 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14 in 23/15) pri ugotavljanju davčne osnove upnika prizna kot odhodek v davčnem obdobju odpisa. Prihodki in

odhodki po tem odstavku se upoštevajo na način, da ne pride do njihovega neupoštevanja ali dvakratnega upoštevanja.

(3) Ne glede na pogoje iz 39. člena Zakona o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 18/11, 78/11, 38/12, 83/12 in 86/14) lahko upnik v davčnem obdobju, v katerem je prišlo do odpisa, popravi (zmanjša) znesek obračunanega davka na dodano vrednost za dolg, ki ga upnik odpusti dolžniku na podlagi njunega dogovora v skladu s sporazumom o izvedbi odpusta dolgov, katerega sopolpisnik je upnik.

(4) Pri uveljavljanju ugodnosti iz drugega in tretjega odstavka tega člena se upošteva način in postopke, ki so določeni za obračunavanje in plačevanje posameznega davka.

4. člen

(odpis zapadle neplačane davčne obveznosti)

(1) Če se na podlagi sporazuma o izvedbi odpusta dolgov odpiše dolg iz naslova davčne obveznosti dolžnika, o odpisu odloči Finančna uprava Republike Slovenije na način, določen z zakonom, ki ureja davčni postopek, ter predpisi, izdanimi na njegovi podlagi. Pogoji za odpis, ki se nanašajo na preverjanje premoženjskega stanja dolžnika in so določeni v zakonu, ki ureja davčni postopek, ter predpisih, izdanih na njegovi podlagi, se štejejo za izpolnjene, če dolжник vloži za odpis priloži dokazila o statusu dolžnika po tem zakonu. V skladu s tem odstavkom se lahko odpiše le dolg iz naslova neplačane davčne obveznosti do državnega proračuna, ki ne presega 50 eurov.

(2) Če k sporazumu o izvedbi odpusta dolgov pristopi občina in se z dolžnikom dogovori o odpisu dolga iz naslova neplačanih obveznih dajatev do občinskega proračuna, o odpisu na podlagi vloge zavezanca in na podlagi obvestila občine odloči Finančna uprava Republike Slovenije na način, določen z zakonom, ki ureja davčni postopek, ter predpisi, izdanimi na njegovi podlagi. Pogoji za odpis, ki se nanašajo na preverjanje premoženjskega stanja dolžnika in so določeni v zakonu, ki ureja davčni postopek, ter predpisih, izdanih na njegovi podlagi, se štejejo za izpolnjene, če dolжник vloži za odpis priloži dokazila o statusu dolžnika po tem zakonu.

(3) Ta člen ne velja za obvezne prispevke za socialno varnost, akontacije davka, davčni odtegljaj, uvozne dajatve in za obveznosti, na katere v skladu z zakonom, ki ureja finančno poslovanje, postopke zaradi insolventnosti in prisilno prenehanje, učinkuje postopek zaradi insolventnosti.

5. člen

(odpis dolgov s strani države)

(1) Če dolg dolžnika do države izvira iz naslova tistih obveznosti, ki se ne štejejo kot obvezne javne dajatve, dogovor o odpisu dolga skleneta dolжник in pristojni minister oziroma ministrica (v nadaljnjem besedilu: minister).

(2) Pristojni minister mora pred sklenitvijo dogovora v skladu s postopkom iz 77. člena Zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr. in 101/13) pridobiti soglasje ministra, pristojnega za finance, pri čemer se šteje, da so pogoji za odpis dolga izpolnjeni, če je bil izvršilni postopek začet in ga zaradi premoženjskega stanja dolžnika ni mogoče uspešno zaključiti oziroma izvršilnega postopka zaradi premoženjskega stanja ni smiselno začeti.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek minister, pristojen za finance, izdajo soglasja k sklenitvi dogovora zavrne, če bi bil s predlaganim odpisom prekoračen skupni obseg sredstev, ki ga za posamezno leto določa zakon, ki ureja izvrševanje proračuna.

6. člen

(odpis dolgov s strani občin, vrtcev in osnovnih šol)

(1) Če k sporazumu o izvedbi odpusta dolgov pristopi občina in se z dolžnikom dogovori o odpisu dolga, ki izvira iz naslova tistih obveznosti, ki se ne štejejo kot obvezna dajatev do občinskega proračuna, dogovor o odpisu dolga skleneta dolžnik in župan oziroma županja (v nadaljnjem besedilu: župan), pri čemer se ne glede na določbo 77. člena Zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr. in 101/13) šteje, da so pogoji za odpis dolga izpolnjeni, če je bil izvršilni postopek začet in ga zaradi premoženjskega stanja dolžnika ni mogoče uspešno zaključiti oziroma izvršilnega postopka zaradi premoženjskega stanja ni smiselno začeti.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek župan ne sklene dogovora, če bi bil s predlaganim odpisom prekoračen skupni obseg sredstev, ki ga za posamezno leto določa odlok, s katerim se sprejme občinski proračun.

(3) Če dolg dolžnika izvira iz naslova neplačila vrtca oziroma šolske prehrane v osnovnih šolah, dogovor o odpisu dolga, po predhodnem soglasju župana k odpisu, v skladu s tem zakonom skleneta dolžnik in vrtec oziroma osnovna šola.

7. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Člen v skladu z običajno nomotehnično prakso določi oziroma opredeli vsebino zakona.

K 2. členu

Čeprav so upniki, dolžniki in dolgovi določeni že v sporazumu o izvedbi odpusta dolga, je za potrebe zakonskega urejanja davčne obravnave teh dolgov in transakcij treba pojme opredeliti tudi v zakonu. Sicer bo zakonska norma nedoločna in nejasna, saj bo bistveni del vsebine prepuščen aktu, ki nima narave pravnega predpisa in ne bo objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije. To ne preprečuje, da se odpišejo tudi drugi dolgovi ali pri odpisu upoštevajo tudi drugi upniki, vendar le-ti ne uživajo posebne davčne obravnave, ampak so predmet davčne obravnave po sistemskih davčnih predpisih.

K 3. členu

S prvim odstavkom se določa oprostitev plačila dohodnine od dolga, ki se odpusti dolžniku - fizični osebi po dogovoru med upnikom in dolžnikom v skladu s sporazumom o izvedbi odpusta dolgov. Na podlagi veljavne davčne zakonodaje se odpust dolga lahko šteje kot dohodek fizične osebe in se ga v skladu z Zakonom o dohodnini (Uradni list RS, št. št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14 in 23/15; v nadaljnjem besedilu: ZDoh-2) obdavčuje kot drug dohodek. Namreč, v ZDoh-2 je dohodek opredeljen v najširšem pomenu besede, ki v bistvu pomeni vsako povečanje blaginje fizične osebe, in sicer bodisi v obliki povečanja premoženja fizične osebe ali njene porabe, ki ne zahteva zmanjšanja premoženja te fizične osebe. Iz obdavčitve so izvzeti le dohodki, ki so z zakonom izrecno navedeni. Navedeno torej pomeni, da se po ZDoh-2 šteje, da je dohodek nastal fizični osebi, oziroma ga je dosegla fizična oseba, kateri se zagotovi stvari, pravice, storitve, denar ali druge ugodnosti, brez zahtevanega plačila oziroma nadomestila druge vrste, torej tudi v primeru odpisa. Glede na navedeno je treba določiti izjemo od splošnih pravil. Ta izjema pa že na podlagi definicije dolga ne velja za odpust dolga fizični osebi v zvezi z opravljanjem dejavnosti te fizične osebe.

Drugi odstavek je specialna določba, ki izrecno določa, da se štejejo pogoji, ki jih za priznavanje davčnih odhodkov pri prevrednotenjih in odpisih terjatev določa 21. člen Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (Uradni list RS, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 110/09 – ZDavP-2B, 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14 in 23/15; v nadaljnjem besedilu: ZDDPO-2), za izpolnjene. Zavezanec po ZDDPO-2 tako lahko, ne da bi moral preverjati podrobno vse pogoje iz 21. člena ZDDPO-2, v davčnem obdobju, v katerem odpiše terjatve po sporazumu o izvedbi odpusta dolgov, zniža davčno osnovo za znesek teh odpisov, in sicer v skladu z načelom odprave dvojne obdavčitve in manj kot enkratne obdavčitve.

S tretjim odstavkom se določa, da ima ne glede na 39. člen Zakona o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 18/11, 78/11, 38/12, 83/12 in 86/14; v nadaljnjem besedilu: ZDDV-1) upnik pravico do popravka (zmanjšanja) zneska obračunanega davka na dodano vrednost (v nadaljnjem besedilu: DDV) za terjatev, ki jo je odpisal v skladu s tem zakonom.

V skladu s tretjim odstavkom 39. člena ZDDV-1 ima davčni zavezanec pravico do popravka zneska obračunanega DDV le v primeru odpisa terjatev v okviru sodnih postopkov. Davčni zavezanec lahko popravi (zmanjša) znesek obračunanega davka pri odpisu terjatev samo v natančno določenih primerih in ob izpolnjevanju predpisanih pogojev, in sicer:

- v insolventnih postopkih (ob začetku ali ob zaključku teh postopkov),
- v izvršilnih postopkih in
- v primerih izbrisa dolžnika iz sodnega registra oziroma drugih ustreznih registrov ali predpisanih evidenc.

V stečajnih postopkih ali v postopkih prisilne poravnave je možnost popravka obračunanega DDV predvidena le v primerih, ko davčni zavezanec ni bil poplačan (v celoti ali deloma) na podlagi pravnomočnega sklepa sodišča o zaključenem stečajnem postopku ali o uspešno zaključenem postopku prisilne poravnave. Zaradi dolgotrajnih insolventnih postopkov se DDV lahko popravi tudi od vseh priznanih terjatev, ki jih je davčni zavezanec prijavil v teh postopkih (ob začetku postopka).

Pri izvršilnih postopkih pridobi davčni zavezanec pravico do popravka obračunanega DDV s pravnomočnim sklepom sodišča ali drugo listino o ustavitvi izvršilnega postopka, iz katerih je razvidno, da ni bil poplačan oz. ni bil poplačan v celoti.

Četrty odstavek določa, da se davčne ugodnosti za namene davka od dohodkov pravnih oseb in DDV določene s tem zakonom uveljavlja po splošnih pravilih obračunavanja in plačevanja teh davkov. To pomeni, da mora davčni zavezanec v davčnem obdobju, ko so terjatve odpisane, predložiti obračun DDV s podatki o popravku zneska obračunanega DDV, davčnemu organu v skladu s pravili, ki jih določa ZDDV-1. V skladu s splošnimi davčnimi pravili, ki jih sicer ta zakon ne ponavlja posebej, morajo upniki, ki bodo odpisali dolgove po sporazumu oziroma tem zakonu, v skladu s 32. členom Zakona o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNepr, 111/13, 22/14 – odl. US, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B in 90/14; v nadaljnjem besedilu: ZDavP-2) hraniti dokumente in evidence v zvezi z odpustom dolga do poteka absolutnega zastaralnega roka pravice do izterjave davka, na katerega se nanašajo.

K 4. členu

S členom se določa podlaga za odpis zapadle neplačane davčne obveznosti, ki se šteje za dolg po 2. členu tega zakona. Zapadla neplačana davčna obveznost se ne glede na pogoje, kot jih za odpis davka določata 101. člen ZDavP-2 in sedmi del Pravilnika o izvajanju Zakona o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 141/06, 46/07, 102/07, 28/09, 101/11, 24/12, 32/12 – ZDavP-2E, 19/13, 45/14, 97/14 in 39/15), odpiše pod pogoji, kot jih določa ta zakon. Odpis se opravi na način, kot ga določa ZDavP-2, in sicer davčni organ o odpisu odloči na podlagi vloge davčnega zavezanca. Vloga za odpis se vloži pri finančnem uradu. Vloga je dostopna na spletni strani Finančne uprave Republike Slovenije. Obrazec vloge je mogoče oddati tudi prek portala eDavki.

Finančna uprava Republike Slovenije bo na podlagi tega člena odločala o dolgu iz naslova neplačane davčne obveznosti do državnega proračuna kakor tudi o odpisu dolga iz naslova neplačanih obveznih dajatev do občinskih proračunov; s to razliko, da se v zvezi s terjatvami do državnega proračuna določa maksimalni znesek dolga, ki se lahko odpiše, in sicer gre za dolg, ki ne presega 50 eurov, kadar pa k sporazumu o izvedbi odpusta dolgov pristopi občina, se ta z dolžnikom dogovori o odpisu dolga iz naslova neplačanih obveznih dajatev do občinskega proračuna, zato maksimalni znesek ni določen.

Zakon ne velja za akontacije davka, davčni odtegljaj, prispevke za obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, prispevke za obvezno zdravstveno zavarovanje, prispevke za zaposlovanje, prispevke za starševsko varstvo, uvozne dajatve in za obveznosti, na katere v skladu z zakonom, ki ureja finančno poslovanje, postopke zaradi insolventnosti in prisilno prenehanje, učinkuje postopek zaradi insolventnosti.

Glede odpisa prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B in 95/14 – ZUJF-C; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2) določa, da v postopkih, ki jih davčni organ začne na zahtevo stranke, prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ni mogoče odpisati, delno odpisati ali dovoliti odloga plačila ali plačila v obrokih. Določba je posledica odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije, ki je odločilo, da je ureditev v Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 10/08 – ZVarDod, 98/09 – ZIUZGK, 38/10 – ZUKN, 61/10 – ZSVarPre, 79/10 –

ZPKDPIZ, 94/10 – ZIU, 94/11 – odl. US, 105/11 – odl. US, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF in 96/12 – ZPIZ-2; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-1), po kateri je bil možen odpis, delni odpis ter odlog oziroma obročno odplačilo, posegala v pravico zavarovancev (delavcev) do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave. Sredstvo, ki ga je zakonodajalec uporabil za doseg ciljev (nadaljnje delo pravnih oseb in ohranitev zaposlitev delavcev), ni bilo ustavnopravno dopustno, saj je ob posegu države v lastninsko pravico delavca zaradi koristi delodajalca vse tveganje in škodljive posledice nosil le delavec. Takšna ureditev zato ni izpolnjevala pogojev, ki jih za omejevanje človekovih pravic določa Ustava. Ker je ureditev v ZPIZ-1 nedopustno posegala v pravico delavcev iz 33. člena Ustave, jo je Ustavno sodišče, kolikor se je nanašala na zaposlene, razveljavilo. Poleg tega je bila z Zakonom za uravnoteženje javnih financ (Uradni list RS, št. 40/12), ki je med drugim posegel tudi v Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS in 87/11), črtana določba, ki je omogočala zmanjšanje oziroma odpis prispevkov za zdravstveno varstvo. Z navedenimi spremembami zakonodaje se je tako vzpostavila sistemska prepoved odloga, odpisa oziroma obročnega plačevanja obveznih prispevkov socialno varnost (razen v manjšem delu, glede prispevkov za starševsko varstvo in za brezposelnost, ki sta prihodka državnega proračuna), zato ni primerno, da bi se s posebnim zakonom kakršnekoli oblike ugodnejšega načina plačila teh obveznosti ponovno omogočile.

K 5. členu

S predlaganim členom se določa, da pristojni minister lahko sklene dogovor o odpisu dolga dolžnika tudi za dajatve, ki se ne štejejo kot obvezne. V skladu z 9. točko prvega odstavka 3. člena Zakona o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11 – uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr. in 101/13) so namreč obvezne dajatve vsi davčni prihodki in nedavčni prihodki, ki so z zakoni in drugimi predpisi predpisani kot splošno obvezni (npr. takse, pristojbine in denarne kazni).

Pristojni minister bo moral pred sklenitvijo dogovora pridobiti soglasje ministra, pristojnega za finance. Minister, pristojen za finance, soglasja k sklenitvi dogovora ne bo izdal, če bi bil s predlaganim odpisom prekoračen skupni obseg sredstev, določen v letnem zakonu o izvrševanju proračuna.

K 6. členu

Na enak način kot 5. člen predlog zakona ureja odpise dolgov s strani občin, pri čemer dogovor skleneta dolžnik in župan, pri čemer župan dogovora ne bo sklenil, če bi bil s predlaganim odpisom prekoračen skupni obseg sredstev, ki ga za posamezno leto določa odlok, s katerim se sprejme občinski proračun.

Predlog zakona v tretjem odstavku 6. člena določa tudi, na kakšen način se dolgovi odpišejo v primeru neplačila vrtca oziroma šolske prehrane v osnovnih šolah, in sicer dogovor o odpisu dolga v skladu s tem zakonom skleneta dolžnik in vrtec oziroma osnovna šola, s predhodnim soglasjem župana.

K 7. členu

Določba 7. člena določa uveljavitev tega zakona, in sicer začne zakon veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.